

Ἡ Θεία Εὐχαριστία

Αληθινή θυσία και ὄχι τύπος και εἰκονα θυσίας

«ΤΙ ΕΣΤΙΝ ΑΛΗΘΕΙΑ;» ρώτησε ὁ Πιλάτος τήν ἑνσαρκωμένη Ἀλήθεια, τόν Χριστό, καί ἤθελε νά ἀκούσει μέ τά αὐτιά του ἐκεῖνο τό ὁποῖο δέν εἶδε μέ τά μάτια του, σάν νά μήν ἦταν μία καί ἡ αὐτή ψυχή, ἡ ὁποία καί διά τῶν αὐτιῶν του ἄκουγε καί διά τῶν ὀφθαλμῶν του ἔβλεπε. Οὐσιαστικῶς, ὁ Θεάνθρωπος Χριστός εἶναι ἡ ἀλήθεια, ὄχι ὡς διδασκαλία οὔτε ὡς συγκεκριμένη ἐνέργεια, ἀλλά ὡς ὑπερτέλεια καί αἰωνίως ζῶσα Θεανθρώπινη ὑπόσταση.

Όταν, λοιπόν ἀναζητεῖται ἡ αἰώνια ἀλήθεια, εἶναι ἐσφαλμένη ἡ ἐρώτηση: «τί εἶναι ἀλήθεια;». Τό ἐρώτημα πρέπει νά γίνει ὡς ἐξῆς: «ποιός εἶναι ἡ Ἀλήθεια;». Διότι ἡ ἀλήθεια μπορεῖ νά εἶναι μόνο πρόσωπο καί μάλιστα Θεῖο Πρόσωπο, καί ὄχι πράγμα ἢ ἰδέα. Μόνο ὡς Θεανδρική προσωπικότητα Αὐτός, εἶναι τό μέτρο τῆς Ἀλήθειας. Μόνο ὡς Δημιουργός Θεός καί ὄχι ὡς δημιούργημα. Γι' αὐτό ὁ Θεάνθρωπος εἶπε γιά τόν ἑαυτό του, ὄχι μόνο τό: «ἐγώ εἰμι ἡ ἀλήθεια...», ἀλλά καί τό «ἐγώ εἰμι ἡ ὁδός...» (Ἰω. 14,6), δηλαδή ὁ δρόμος πού ὀδηγεῖ πρὸς αὐτήν τήν ἴδια τήν Ἀλήθεια.

Μόνο σ' ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος μέ ὅλη τήν καρδιά του καί μέ ὅλη τήν ψυχή του, μέ ὅλο τό εἶναι του, διά προσευχῆς καί δακρῶν, διά νηστείας καί ἀγρυπνίας, ἐρωτᾷ «ποιός εἶναι ἡ Ἀλήθεια;», τότε, καί μόνο τότε, ἀποκαλύπτεται ἡ «ὄντως Ἀλήθεια», τό ὑπέρ πᾶν ὄνομα τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ. Γιατί, μόνο οἱ ἁγιασμένοι διά τῆς αἰωνίας Ἀλήθειας εἶναι οἱ ἀληθινὰ φωτισμένοι, διότι ἡ «ἀλήθεια διά τοῦ Ἰησοῦ ἐγένετο» (Ἰω. 1,17). Χωρίς Αὐτόν καί ἔξω ἀπ' Αὐτόν δέν ὑπάρχει ἀλήθεια.

Ἡ ὥρα τοῦ Ἰησοῦ, ταυτισμένη μέ τό πάθος του, εἶναι ὥρα ἀποκαλυπτική. Χάρις στήν ὥρα αὐτή γνωρίσαμε τόν Ἰησοῦ. Ἦταν ὁ τέλειος ἄνθρωπος, ὁ ἀδελφός μας, ἀλλά καί ὁ τέλειος

Θεός, ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ τῆς δόξης. Εὐγνωμονοῦμε τόν Θεό γιά τήν ὥρα αὐτή, πού ἡ σημασία της κάλυψε ὅλο τόν χρόνο καί ἀπλώνεται ὡς τήν αἰωνιότητα. Ὁ χρόνος πού πέρασε, ὁ χρόνος πού ζοῦμε καί ὁ χρόνος πού ἔρχεται δέν εἶναι παρὰ ἡ ὥρα τοῦ Ἰησοῦ. Εἶναι ἡ ὥρα «Ω» (ὁ μυστικά καθορισμένος χρόνος) πρὸς τήν ὁποία ὅλα κατευθύνονται. Εἶναι ἡ ὥρα στήν ὁποία ὅλα θά ὀλοκληρωθοῦν. Ἡ συμμετοχή μας στό Μυστήριο τῶν Μυστηρίων, δηλαδή τῆς θείας Εὐχαριστίας, δηλώνει αὐτόματα τή συμμετοχή μας στήν ὥρα τοῦ Ἰησοῦ, πού πραγματώνει τή δική μας σωτηρία.

«Ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσε, καί οἱ δώδεκα ἀπόστολοι σὺν αὐτῶ» (Λκ. 22,14). Ἐγειρε στό ἀνάκλιτρο ὁ Κύριος, μπροστά στό πιό ἐπίσημο τραπέζι, στό τραπέζι τοῦ Πάσχα. Καί γύρω του ἔγειραν καί αὐτοί πού ἦταν οἱ πιό πιστοί καί οἱ πιό ἀγαπημένοι. «Καί εἶπε πρὸς αὐτούς, ἐπιθυμίαν ἐπεθύμησα τοῦτο τό πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν πρό τοῦ με παθεῖν» (Λκ. 22,14-15).

“Θέλω νά φάω μαζί σας τοῦτο τό Πάσχα, πού εἶναι μεγάλο καί ἱστορικό, γιατί ἐγκαινιάζει τό πέρασμα στήν καινούργια ἐποχή, στή νέα ἀφθαρτη ζωή. Γιατί τό Πάσχα τῆς δικῆς μου θυσίας γίνεται γιά τήν ἀγάπη καί τή λύτρωση τῆ δικῆ σας”. «Καί λαβῶν τόν ἄρτον εὐχαριστήσας ἔκλασε καί ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων, τοῦτο ἐστι τό σῶμά μου τό ὑπέρ ὑμῶν διδόμενον». Κομματίασε τόν ἄρτο καί τόν προσέφερε στούς Μαθητές του. “Εἶναι τό Σῶμά μου, πού σέ λίγο πρόκειται νά καρφωθεῖ καί νά θυσιαστεῖ γιά χάρη δικῆ σας”. Καί συνέχισε: «Τοῦτο ποιεῖτε εἰς τήν ἐμὴν ἀνάμνησιν» (Λκ. 22, 20). Μετά πῆρε στά χέρια του τό ποτήριον, τό εὐλόγησε καί τό προσέφερε στούς Μαθητές του λέγοντας: «Τοῦτο τό ποτήριον ἡ καινή διαθήκη ἐν τῷ αἵματί μου, τό ὑπέρ ὑμῶν ἐκχυνόμενον» (Λκ. 22,20).

Ὁ Ἰησοῦς εἶπε, “ἀλήθεια σᾶς λέω, ἐκεῖνος πού τρώγει τήν Σάρκα μου καί πίνει τό Αἷμά μου, γίνεται κοινωνός καί συμμετοχός τῆς ζωῆς μου καί τῆς θυσίας μου, καί ἔχει ἤδη ἀπό τοῦ παρόντος βίου ζωὴ αἰώνιο μέσα του. Διότι ἡ Σάρκα μου εἶναι ἀληθινή τροφή καί τό Αἷμά μου ἀληθινό ποτό”. «Ἡ γὰρ

σάρξ μου ἀληθῶς ἐστι βρω̄σις, καί τό αἷμά μου ἀληθῶς ἐστι πόσις. Ὁ τρώγων μου τήν σάρκα καί πίνων μου τό αἷμα ἐν ἐμοί μένει, καὶ γώ ἐν αὐτῷ» (Ἰω. 6,55-56)

Φυσικά, οἱ ἐκτός τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ἀμύητοι, πού δέν ἔχουν σχέση οὐσιαστική καί συνειδητή μέ τή ζωή της, ἀδυνατοῦν νά κατανοήσουν αὐτήν τήν πίστη μας, διότι στεροῦνται τῆς ἐμπειρίας τῆς θείας Κοινωνίας καί ἔτσι βρίσκονται σέ ἀδυναμία νά πιστέψουν στό ζωογόνο αὐτό Μυστήριον.

Ἡ προσκόλλησή μας στά γήινα γίνεται ἐμπόδιο στήν καρποφορία τῆς θείας Κοινωνίας. «Ὅτι οὗτος ὁ Ἄρτος, λέει ὁ ἅγιος Συμεών Θεσσαλονίκης, εἰς ἐκείνους ὅπου δέν ἔγιναν ἀνώτεροι τῶν αἰσθήσεων, φαίνεται αἰσθητῶς ψωμί, ὅμως νοερῶς εἶναι φῶς ἀχώρητον καί ἀπρόσιτον... Λοιπόν ὅταν τρώγεις τόν θεῖον Ἄρτον καί ὅταν πίνεις τόν Οἶνον τῆς εὐφροσύνης, ἀνίσως δέν γνωρίζεις πῶς ἔζησες ζωήν ἀθάνατον καί πῶς ἐδέχθης μέσα σου αὐτόν τόν Ἄρτον φωτεινόν καί πύρινον, ὡσάν τόν προφήτην Ἡσαΐαν, ὅπου ἐδέχθη τόν ἀναμμένον ἄνθρακα... Τί λογῆς νομίζεις πῶς ἐκοινωνήσες τήν αἰώνιον ζωή; Καί πῶς ἐπλησίασες εἰς τό ἀπρόσιτον πῦρ τῆς Θεότητος; Ὅχι ἀδελφέ, ὄχι. Τοῦτο δέν ἔγινεν εἰς ἐσένα, διατί εὐρίσκεσαι εἰς αὐτά τελείως ἀναίσθητος... Ἀλλά τό φῶς ἐκεῖνο σέ φωτίζει, ὅμως ἐσύ εἶσαι τυφλός καί δέν φωτίζεσαι. Καί τό πῦρ σέ θερμαίνει, ὅμως ἐσύ μένεις ψυχρός. Καί ἡ ζωή ἦλθεν εἰς ἐσένα, ὅμως ἐσύ δέν ἀνασταίνεσαι ἀλλά μένεις νεκρός»

Τό θαῦμα τῆς Εὐχαριστίας.

Ὁ π. Σέργιος Μπουλγάκοφ, στήν μεγαλειώδη διατριβή του γιά τό «Εὐχαριστιακό δόγμα», ἐκθέτει μέ σαφήνεια τήν ὀρθόδοξη ἀντίληψη: Τό ὕδωρ, πού στούς γάμους τῆς Κανᾶ μεταβάλλεται σέ οἶνο, εἶναι ἓνα ὑλικό τοῦ παρόντος κόσμου, πού παραχωρεῖ τήν θέση του σέ ἓνα ἄλλο, πάλι ὅμως τοῦ παρόντος κόσμου. Τό θαῦμα εἶναι φυσικό. Ὁ ἄρτος καί ὁ οἶνος τῆς Εὐχαριστίας, ὅμως, μεταμορφώνεται σέ μιά πραγματικότητα πού δέν εἶναι τοῦ παρόντος κόσμου: Τό θαῦμα εἶναι μεταφυσικό.

Ἡ εὐχαριστιακὴ ἀντινομία καθηλώνει τὸ λογικὸ μας, ξεπερνᾷ τὸν νόμο τῆς ταυτότητας χωρὶς νὰ τὸ καταλύει, γιατί εἶναι ἡ ταυτότητα τοῦ ἑτέρου καὶ ἡ ἑτερότητα τοῦ ταυτοῦ. Δέν πρόκειται γιὰ μετασχηματισμὸ στὰ ὅρια τοῦ κόσμου τούτου, ἀλλὰ γιὰ μιὰ μεταφυσικὴ «μεταβολή», μιὰ σύμπτωση ὑπερβατικοῦ καὶ ἐνδοκοσμικοῦ. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ὁ οἶνος τῆς Κανᾶ ἦταν ἐφικτὸς στὶς αἰσθήσεις, ἐνῶ τὸ Αἶμα τῆς Εὐχαριστίας εἶναι ἀντικείμενον πίστεως: «Πιστεύω, Κύριε, καὶ ὁμολογῶ... ὅτι τοῦτο αὐτὸ ἐστὶ τὸ ἄχραντον Σῶμά σου καὶ τοῦτο αὐτὸ ἐστὶ τὸ τίμιον Αἶμά σου». Καὶ ἡ πίστη βεβαιώνει ἄμεσα αὐτὸν τὸν ἐναργέστατο καὶ ἀκαριαῖα ἀποτελεσματικὸ ρεαλισμὸ: «Καὶ ἀξιώσόν με... μετασχεῖν τῶν ἀχράντων σου Μυστηρίων, εἰς ἄφρῃσιν ἀμαρτιῶν καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον».

Κατὰ τὸν Εἰρηναῖο, ὁ ἄρτος τῆς Εὐχαριστίας μέ τὴν ἐπίκληση δέν κρύβει μιὰ ἄλλη παρουσία, ἀλλὰ ἐνώνει τὴν οὐράνια καὶ τὴ γήινη τροφή ταυτίζοντάς τες, καὶ ἐδῶ ἔγκειται τὸ θαῦμα. Ὅταν ὁ ἱερέας βυθίζει τὸν Ἀμνό μέσα στό Αἶμα, πρόκειται γιὰ σῶμα ζῶν καὶ ὄχι γιὰ σύμβολο ἢ μιὰ παραίσθηση συμβεβηκότων. Ἀκόμη περισσότερο, δέν πρόκειται γιὰ μιὰ ἐπανενσάρκωση τοῦ Χριστοῦ στὰ εἶδη τῆς Εὐχαριστίας, ἀλλὰ γιὰ μιὰ ὀλικὴ «μεταβολή» καὶ τῆς οὐσίας καὶ τῶν συμβεβηκότων σέ σάρκα οὐράνια. Δέν πρόκειται γιὰ διατήρηση τῶν συμβεβηκότων τοῦ ἄρτου, ἀλλὰ γιὰ τὴ διατήρηση ἀνάλλαγων τῶν ὀφθαλμῶν μας, ἀνίκανων νὰ θεασθοῦν τὴν οὐράνια σάρκα, ἐπειδὴ διατηροῦν τὴν παραίσθηση τῶν φαινομένων. Δέν πρέπει ν' ἀναλύουμε σὰν χημικοὶ τὸ θαῦμα κατὰ τίς αἰσθήσεις μας, πρέπει μᾶλλον νὰ αἰτιώμαστε τίς αἰσθήσεις μας γιατί δέν διακρίνουν τὸ ἀληθινὸ θαῦμα, τὴν οὐράνια ἀλήθεια. Ὑπάρχει κάποια ἀναλογία μέ τὸ θαῦμα τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος στό ὄρος Θαβώρ: Αὐτὸ πού ἀλλάσσει δέν εἶναι ὁ Χριστός, ἀλλὰ τὰ μάτια τῶν ἀποστόλων, πού ἀνοίγουν γιὰ μιὰ στιγμή καὶ ἀποκτοῦν τὴ δυνατότητα νὰ δοῦν τὴ δόξα τοῦ Χριστοῦ

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός λέγει: «Διὰ τῆς ἐπικλήσεως ἡ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐνέργεια... τὰ ὑπὲρ φύσιν

εργάζεται, ἃ οὐ δύναται χωρῆσαι, εἰμὴ μόνη ἢ πίστις». Εἶναι λοιπόν ἀνώφελο νά φιλοσοφοῦμε πάνω σ' αὐτό τό θέμα. Συνεχίζοντας ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός ἐκφράζει τή διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας λέγοντας: «Οὐχ ὅτι τό ἀναληφθέν σῶμα ἐξ οὐρανοῦ κατέρχεται, ἀλλ' ὅτι αὐτός ὁ ἄρτος καί οἶνος μεταποιοῦνται εἰς τό σῶμα τοῦ Χριστοῦ καί τό αἷμα, καί οὐκ εἰσὶ δύο, ἀλλ' ἓν καί τό αὐτό». Τό ἴδιο λέγουν καί οἱ «Ἀποκρίσεις» τῶν ἀνατολικῶν Πατριαρχῶν: «ἄτε δὴ τῆς οὐσίας τοῦ ἄρτου μεταβληθείσης εἰς αὐτό τό ἐν οὐρανοῖς ἰδρυμένον τό τοῦ Χριστοῦ σῶμα καί ἓν σύν ἐκείνῳ γεγεννημένης...».

Ὁ ἐπίσκοπος Ἀρσαμασοῦ Βενιαμίν στή «Νέαν Τρά πεζαν» κάνει λόγο γιά τρεῖς προσκομιδές, τρεῖς προσφορές κατά τή Λειτουργία: ἡ πρώτη προσφορά ἔρχεται ἀπ' τόν κόσμο, πού ἀποθέτει στήν τράπεζα τῆς θυσίας τόν ἄρτο καί τόν οἶνο· ἡ δεύτερη εἶναι ἡ μεταφορά αὐτῶν τῶν προηγιασμένων δώρων στήν τράπεζα τοῦ θυσιαστηρίου, καί ἡ τρίτη εἶναι ἡ μεταφορά τῶν δώρων ἀπό τό ὄρατό θυσιαστήριο στό ἀόρατο θυσιαστήριο τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἡ ἀνύψωσή τους στόν οὐρανό μέ τήν ἐπίκληση καί ἡ μεταβολή τους σέ Αἷμα καί Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, πού προσφέρονται πάλι στό ὄρατό θυσιαστήριο τοῦ ναοῦ.

Ἔτσι ὁ ἄρτος καί ὁ οἶνος συναντοῦν τήν οὐράνια πραγματικότητα τοῦ Χριστοῦ καί γίνονται μέλη της. «Τό τήν θυσίαν ταύτην μή εἰκόνα καί τύπον εἶναι θυσίας, ἀλλά θυσίαν ἀληθινήν, τό μή ἄρτον εἶναι τό τεθυμένον ἀλλ' αὐτό τοῦ Χριστοῦ τό σῶμα, καί πρὸς τούτοις τό μίαν εἶναι τήν τοῦ ἀμνοῦ τοῦ Θεοῦ θυσίαν καί ἅπαξ γεγεννημένην». Ὁ ἄρτος εἶναι περισσότερο ἀπό ἄρτος μετά τήν καθαγίαση. Δέν πραγματώνει ὁ ἄνθρωπος ὑποκειμενικά, μέ τή δύναμη τῆς πίστεώς του, τό θαῦμα μέσα στό στόμα του. Ἡ μυστηριακή ἐνέργεια εἶναι πάντοτε ὑπερυποκειμενική: ὁ ἄνθρωπος ἀναλίσκει ὑποκειμενικά αὐτό πού ὑπάρχει ἀντικειμενικά, γιά τή σωτηρία του ἢ γιά τήν κόλασή του. Ἡ εὐχαριστιακή παρουσία διέπεται ἀπό τήν κλήση «φάγετε, πίετε», σχετίζεται λοιπόν μέ τήν ἀνάλωση. Ὁ Χριστός εἶναι παρών καί δίδεται σ' ἐκεῖνον πού κοινωνεῖ κατά τή Λειτουργία. Ἀκόμη καί ἡ κατ' οἶκον μετάληψη τῶν ἀσθενῶν

είναι επέκταση τῆς Λειτουργίας, οὐδέποτε μία ἐξωλειτουργική πράξη.

Ὁ ἱερός Καβάσιλας γράφει: «Εκεῖνος πού θέλει νά ἐνωθεῖ μέ τόν Χριστό, εἶναι ἀνάγκη καί τῆς σαρκός τοῦ Χριστοῦ νά μεταλάβει καί τῆς θείας φύσεώς του νά γίνει κοινωνός, ἀλλά καί τοῦ τάφου καί τῆς Ἀναστάσεώς του μέτοχος. Γι' αὐτό βαπτίζομεθα μέν, γιά νά γίνουμε μέτοχοι στόν θάνατον καί τήν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ, λαμβάνομε δέ εὐθύς μετά τό βάπτισμα τό Χρίσμα, γιά νά γίνουμε κοινωνοί τῆς θείας φύσεως. Τρῶμε ἔπειτα τό Σῶμα καί πίνουμε ἐκ τοῦ Ποτηρίου τό Αἷμα τοῦ Κυρίου καί γινόμεθα τοιουτοτρόπως μέτοχοι τῆς σαρκός, τήν ὁποίαν ἔλαβε ὁ Χριστός ὅταν ἐγινε ἄνθρωπος.

Ἡ εὐχαριστιακή τροφή, ὡς σωματική πράξη, μεταμορφώνει καί ἀγιάζει τό σῶμα. Καί ἐνῶ ἡ συνηθισμένη τροφή (τό ψάρι, τό ψωμί, τό κρέας, τό γάλα καί πολλά ἄλλα), μεταβάλλεται μέσα στόν ἄνθρωπο πού τήν καταναλώνει σέ ἀνθρώπινη σάρκα καί αἷμα, ἐδῶ συμβαίνει τό ἀντίστροφο: γινόμαστε αὐτό πού τρῶμε διά τῆς θείας Κοινωνίας, τά σώματά μας μεταβάλλονται σέ μέλη τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ. Ἀπό τή στιγμή πού συνδεόμαστε μέ τόν Χριστό καί κοινωνοῦμε τό Σῶμα καί τό Αἷμα του, ἀμέσως ἐπιτυγχάνομε τά μέγιστα ἀγαθά, δηλαδή, ἄφεση ἁμαρτιῶν καί κληρονομία τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Κοινωνοῦμε τό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, τό ὁποῖο ἀποτελεῖ ἐγγύηση τῶν πνευματικῶν κατακτήσεων. Εἶναι φανερό, λοιπόν, ὅτι ὀλόκληρη ἡ ζωή μας μετά τή θεία Κοινωνία πρέπει νά γίνει Χριστοειδής, νά ἀποκτήσουμε δηλαδή τή μορφή τοῦ Χριστοῦ: «Ὑμεῖς ἐστε σῶμα Χριστοῦ καί μέλη ἐκ μέρους» (Α΄ Κορ. 12, 27). Οἱ λόγοι αὐτοί τοῦ ἀποστόλου Παύλου ἰσχύουν γιά τό σῶμά μας, ἐφαρμόζουν ὅμως πολύ περισσότερο στήν ψυχή μας.

Εἶναι φανερό, ὅτι διά τῆς θείας Κοινωνίας ὁ Χριστός εἰσάγει τόν ἑαυτό του στό ἐσωτερικό μας καί ἐνώνεται μέ μᾶς καί μεταβάλλει τήν ὑπαρξή μας σύμφωνα μέ τή δική του ζωή. Μιά σταγόνα ὕδατος, ὅταν πέσει μέσα στό πέλαγος, πού ἀποτελεῖται ἀπό μύρο, γίνεται καί αὐτή μύρο καί εὐωδιάζει. Ὁ

Χριστός εἶναι τό πνευματικό μύρο καί ἔχει τόση δύναμη ὥστε νά μεταβάλλει τούς πιστούς, στούς ὁποίους εἰσάγεται διά τῆς θείας Κοινωνίας, ὄχι ἀπλῶς σέ ἀνθρώπους εὐωδιάζοντας μέ τήν ζωή τους, ἀλλά τούς κάνει κυριολεκτικῶς εὐωδία δική του, κατά τόν ἀπόστολο Παῦλο: «Χριστοῦ εὐωδία ἐσμέν τῷ Θεῷ» (Β' Κορ. 2,15).

Ἐτσι, ὁ ἅγιος Συμεών ὁ Νέος Θεολόγος σέ μιᾶ εὐχή τῆς ἀκολουθίας μετά τή θεία Κοινωνία γράφει, ἀπευθυνόμενος στόν Χριστό: «Τό γάρ ρυπαρόν καί φθαρτόν τοῦτο σκῆνος τῷ παναχράντῳ ἐνωθέν σώματί σου καί μιγέν τό αἷμά μου τῷ αἵματί σου ἠνώθην, οἶδα, καί τῇ θεότητί σου καί γέγονα σόν καθαρῶτατον σῶμα... Καί εὐλαβοῦμαι καί ἐμαυτόν αἰδοῦμαι καί, ὡς σέ αὐτόν, καί τιμῶ καί φοβοῦμαι καί ἐξαπορῶ, ἐντρεπόμενος ὄλως, τό ποῦ καθίσω καί τίνι προσεγγίσω καί ποῦ τά μέλη τά σά προσανακλίνω, εἰς ποῖα ἔργα, εἰς ποῖας ταῦτα πράξεις ὄλως χρήσωμαι τά φρικτά τε καί θεία».

Μυστήριον μέγα καί ἀνεξερεῦνητο.

Ὁ Χριστός τέλεσε μέ τούς μαθητές του τό πασχάλιον δεῖπνον τῶν Ἑβραίων τήν παραμονή τοῦ σταυρικοῦ του θανάτου, στό ὑπερῶο τῆς Ἱερουσαλήμ. Ἀλλά ὄχι γιά τήν ἀνάμνηση καί ἐπαναβίωση τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης τοῦ Θεοῦ μέ τόν λαό του καί τῶν θαυματουργικῶν ἐπιβεβαιώσεων τῆς πιστότητος τοῦ Κυρίου σέ αὐτή τή Διαθήκη. Ὁ Χριστός δίνει στό πασχάλιον δεῖπνον ἕνα καινούργιον περιεχόμενον, τό περιεχόμενον τῆς «Καινῆς Διαθήκης». Τό Πάσχα τώρα δέν εἶναι πέρασμα ἑνός μόνο λαοῦ ἀπό τήν αἰχμαλωσίαν στήν ἐλευθερίαν, ἀλλά διάβαση ὁλόκληρου τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων ἀπό τόν θάνατον στή ζωή. «Ἐν τῇ σαρκί» τοῦ Χριστοῦ καί «ἐν τῷ αἵματί του» ἀνάμεσα στό κτιστό καί στό ἄκτιστο. Τώρα τό κτιστό μπορεῖ νά ὑπάρχει μέ τόν τρόπο τοῦ ἀκτίστου, τόν τρόπο τῆς ὄντως ζωῆς.

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός παρατηρεῖ: «Αὐτός ὁ ἄρτος καί ὁ οἶνος μεταποιεῖται εἰς Σῶμα καί Αἷμα Θεοῦ. Εἰ δέ τόν τρόπον ἐπιζητεῖς, πῶς γίνεται, ἀρκεῖ σοι ἀκοῦσαι, ὅτι διά Πνεύματος Ἁγίου, ὥσπερ καί ἐκ τῆς ἁγίας Θεοτόκου διά

Πνεύματος Αγίου ἑαυτῶ, καί ἐν ἑαυτῶ ὁ Κύριος σάρκα ὑπεστήσατο, καί πλέον οὐδέν γινώσκομεν, ἀλλ' ὅτι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἀληθής ἐστι, καί ἐνεργής, καί παντοδύναμος, ὁ δέ τρόπος ἀνεξερεύνητος». «Αὐτό τό σῶμα πού κοινωνοῦμε, ἐσφάγη ἐπάνω στόν Σταυρό καί δοκίμασε ἀγωνία, ὅταν πλησίαζε ἡ ὥρα τῆς θυσίας, καί λούσθηκε μέσα σέ αἱμάτινο ἰδρῶτα καί προδόθηκε ἀπό τόν Ἰούδα καί συνελήφθη καί ὀδηγήθηκε δέσμιος ἐνώπιον παρανόμων δικαστῶν καί μαρτύρησε ἐμπρός στόν Πιλάτο τήν καλή ὁμολογία, ὅπως γράφει ὁ ἀπόστολος Παῦλος, καί ἔνεκα τῆς μεγάλης ὁμολογίας του ὑπέμεινε θάνατο, θάνατο δέ σταυρικό. Αὐτό τό ἄχραντο σῶμα, πού κοινωνοῦ με, ὑπέμεινε ἀκόμη μαστιγας, καρφώθηκε στά χέρια καί τά πόδια, δέχθηκε κτύπημα μέ τή λόγχη στήν πλευρά, πόνεσε, ὅταν μαστιγωνόταν, καί δοκίμασε ὀξύτατη ὀδύνη, ὅταν καρφωνόταν ἐπάνω στό ξύλο τοῦ Σταυροῦ. Αὐτό τό τίμιο αἶμα τοῦ Χριστοῦ, πού κοινωνοῦμε, ὅταν ἀνέβλυζε καί ἐχύνετο ἀπό τίς πληγές, προκάλεσε τόν σκοτισμό τοῦ ἡλίου, ἔκαμε τή γῆ νά κλονισθεῖ ἀπό σεισμό, ἀγίασε τήν ἀτμόσφαιρα καί καθάρισε τόν κόσμο ὅλο ἀπό τόν ρύπο τῆς ἁμαρτίας».

Κατά τήν τέλεση, λοιπόν, τοῦ Μυστηρίου τῆς θείας Εὐχαριστίας, σύμφωνα μέ τήν Ὁρθόδοξη διδαχή, τά κτιστά εἶδη τοῦ ἄρτου καί τοῦ οἴνου μεταβάλλονται χαρισματικά (δέν μεταστοιχειώνονται) σέ Σῶμα καί Αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὁ ἄρτος, δηλαδή, καί ὁ οἶνος μεταβάλλονται χαρισματικά καί γίνονται στοιχεῖα τῆς θεωμένης ἀνθρώπινης φύσης τοῦ Χριστοῦ. Αὐτή ἡ μυστηριακή μεταβολή τοῦ ἄρτου καί τοῦ οἴνου σέ Σῶμα καί σέ Αἷμα Χριστοῦ, καθιστᾷ τήν θεία Κοινωνία τῶν πιστῶν σέ μυστηριακή πρόγευση τῆς ἐσχατολογικῆς καί μεταίστορικῆς θεοκοινωνίας. Διά τῆς θείας Κοινωνίας οἱ πιστοί ἐνώνονται, κατά χάριν καί ἐνέργεια, μέ τά θεωμένα κτιστά στοιχεῖα τῆς ἀνθρώπινης φύσης τοῦ Χριστοῦ καί διά μέσου αὐτῶν μετέχουν στίς θεϊκές ιδιότητες τῆς Ὑποστάσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ (χαρισματική καί ὄχι ὑποστατική ἔνωση).

«Ὁ Ἰησοῦς Χριστός, διά τῆς συστάσεως τοῦ Μυστηρίου τῆς θείας Εὐχαριστίας, ἔδωσε στά μέλη τῆς Ἐκκλησίας τή

δυνατότητα νά προγεύονται μυστηριακά τή θεοκοινωνία μέσα στον ιστορικό χωροχρόνο “ἄχρις οὗ ἂν ἔλθῃ” (Α΄ Κορ. 11,26). Νά γιά ποιό λόγο ὁ Νικόλαος Καβάσιλας χαρακτηρίζει τή θεία Εὐχαριστία ὡς Μυστήριο «μέγα καί ἀνεξερεύνητο»: «Προσερχόμεθα στήν μυστική τράπεζα, γιά νά γίνουμε κοινωνοί τοῦ ἀχράντου σώματος καί τοῦ τιμίου αἵματος τοῦ Κυρίου. Διά τῆς θείας Κοινωνίας δέν λαμβάνουμε μερικά μόνο δῶρα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἀλλά λαμβάνουμε αὐτόν τόν ἀναστάντα Κύριο, τόν μέγα εὐεργέτη μας, τόν ναό αὐτόν, μέσα στον ὅποιο ὑπάρχουν ὅλες οἱ πνευματικές χάριτες καί δωρεές.

Σύμφωνα μέ τήν υπόσχεση, πού ἔδωσε ὁ Κύριος διά τῆς θείας Κοινωνίας, αὐτός ὁ Χριστός κατοικεῖ σέ μᾶς καί μεῖς σ’ αὐτόν: “Ὁ τρώγων μου τήν σάρκα καί πίνων μου τό αἷμα ἐν ἐμοί μένει, καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ” (Ἰω. 6,56). Ὅταν ὁ Χριστός κατοικεῖ μονίμως στήν καρδιά μας, ποιῶν πράγματος πλέον ἔχουμε ἀνάγκη; Ὁ Χριστός εἶναι γιά μᾶς καί ἔνοικος καί οἰκία, κι ἐμεῖς γινόμαστε κατοικία γιά τόν Χριστό. Δέν ἔχουμε ἀπλῶς μέρος τοῦ Χριστοῦ, ἀλλά ἔχουμε ὀλόκληρο τόν Χριστό. Δέν ἔχουμε κάποια πνευματική ἀκτίνα ἢ λίγο φῶς, ἀλλά δεχόμαστε στήν ψυχή μας αὐτόν τόν πνευματικό ἥλιον καί γινόμαστε ἕνα πνεῦμα μέ τόν Χριστό. Διότι καί τό σῶμα καί ἡ ψυχή καί ὅλες οἱ δυνάμεις γίνονται ἀμέσως πνευματικές. Τά θεῖα, τά ἀνώτερα κυριαρχοῦν τῶν κατωτέρων, τῶν ἀνθρωπίνων. Συμβαίνει δηλαδή ἐκεῖνο πού λέει ὁ Παῦλος γιά τήν ἀνάσταση: “Ἴνα καταποθῆ τό θνητόν ὑπό τῆς ζωῆς” (Β΄ Κορ. 5,4)

Θεία Εὐχαριστία, ὁ σκοπός καί ἡ οὐσία τῆς πνευματικῆς μας ζωῆς.

Ἡ θεία Εὐχαριστία εἶναι τό κέντρο ὅλων τῶν Μυστηρίων καί ὁ σκοπός καί ἡ οὐσία τῆς πνευματικῆς μας ζωῆς. Βαπτίζομαστε ὥστε ὡς μέλη τῆς Ἐκκλησίας νά μπορούμε νά κοινωνοῦμε τοῦ Σώματος καί τοῦ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ. Ἐξομολογούμε γιά νά καθαρίσουμε τήν ψυχή καί ἀξίως νά δεχθοῦμε τόν Χριστό. Γίνεται τό μυστήριο τῆς Ἱερωσύνης, ὥστε νά ἀναδειχθοῦν ἐκεῖνοι πού θά τελεσιουργοῦν τό μέγα Μυστήριο.

Ἡ θεία Εὐχαριστία καί ἡ θεία Κοινωνία, χορταίνει τόν πεινασμένο ἄνθρωπο, συγχρόνως ὅμως τοῦ ἀυξάνει τήν πείνα. Δηλαδή, ὅταν κοινωνεῖ κανεῖς τοῦ Σώματος καί τοῦ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ καί βρίσκεται σέ κατάλληλη πνευματική κατάσταση, θεοῦται. Τό Σῶμα καί τό Αἷμα τοῦ Χριστοῦ δέν μεταβάλλεται σέ δικό μας αἷμα καί σῶμα, ὅπως γίνεται μέ τήν κοινή τροφή, ἀλλά τό δικό μας σῶμα καί αἷμα προσλαμβάνεται ἀπό τόν Χριστό καί θεώνεται. Ἔτσι, ἀποκτοῦμε μιά γεύση τί θά πεῖ αἰώνια ζωή, Παράδεισος, κοινωνία μέ τόν Χριστό. Αὐτό ὅμως ἀυξάνει τήν ἀναζήτηση καί τήν πείνα. Γι' αὐτό λέμε ὅτι στή θεία Εὐχαριστία ζοῦμε τόν ἀχόρταγο χορτασμό τοῦ θείου Ἐλέους. Αὐξάνοντας δέ τόν πόθο καί τήν ζωή τῆς προσευχῆς, θέλουμε τό συντομώτερο νά ἐνωθοῦμε μέ τόν ἐράσμιο Νυμφίο μας. Ἐπομένως, ἡ πνευματική ζωή συνδέεται στενά μέ τή θεία Κοινωνία

Ἡ θεία Εὐχαριστία ἔχει δύο ὄψεις, εἶναι Μυστήριο καί Θυσία. Κατά τή μυστηριακή της ὄψη, τά φυσικά στοιχεῖα τοῦ ἄρτου καί τοῦ οἴνου πού προσφέρονται ἀπό τόν λαό, μεταβάλλονται, μεταποιοῦνται στό πραγματικό Σῶμα καί τό πραγματικό Αἷμα τοῦ Χριστοῦ. Μεταβάλλονται στό Σῶμα τοῦ Κυρίου ὅπως αὐτά ἦταν σέ ὅλες τίς φάσεις τῆς ἐξέλιξής του, ἀπό τή στιγμή πού γεννήθηκε, ἀπό τήν Παρθένο Μαρία, ὡς τήν ἀνάληψή του στούς οὐρανοῦς, ὅπου θεωμένο κάθετε στά δεξιά τοῦ οὐρανοῦ Πατέρα.

Ἡ θεία Εὐχαριστία εἶναι μιά ἀπό τίς φοβερότερες ἀλήθειες τῆς πίστεώς μας.

Τό μυαλό μας, ὅσο κοφτερό καί δυνατό κι ἂν εἶναι, ἀδυνατεῖ νά κατανοήσει πῶς τό ψωμί καί τό κρασί χάνουν τή δική τους οὐσία καί στή θέση της μπαίνει ἡ ἀνθρωπότητα τοῦ Λόγου. Πῶς ὁ ἁγιασμένος ἄρτος καί ὁ οἶνος εἶναι Σῶμα καί Αἷμα Χριστοῦ ἀφοῦ τά μάτια μας καί οἱ αἰσθήσεις μας βλέπουν καί δέχονται κρασί καί ψωμί μέ τή φυσική ὁσμὴ καί γεύση τους; Αὐτό βέβαια εἶναι σωστό. Αὐτό διαπιστώνουμε κοινωνώντας τοῦ θείου Μυστηρίου.

Ακριβῶς ὅμως ἐδῶ ἔγκειται ἡ μεγάλη ἐνέργεια τοῦ θαύματος τοῦ Θεοῦ. Αὐτή εἶναι ἡ μεγάλη δύναμη τῆς πίστεώς μας. Ἄλλα νά βλέπουμε ἐξωτερικά καί ἄλλα νά δεχόμαστε ἐσωτερικά. Νά τρῶμε ἀπλό ψωμί καί ἡ ἐσωτερική πληροφορία τῆς καρδιάς μας νά μᾶς πείθει ὅτι τρῶμε πραγματικά –τό τονίζω: πραγματικά– τό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ καί νά πίνουμε τό Αἷμα Του. Ὅποιος μπορεῖ νά ἀντέξει τοῦ θαύματος, προχωρεῖ καί ἀγιάζεται, ὁ ἄλλος πού δέν μπορεῖ μένει ἔξω καί χάνεται. Ὅτι δέ συμβαίνει στό ἀχραντο Μυστήριον, ἄλλο νά βλέπεις καί νά αἰσθάνεσαι ἐξωτερικά, καί ἄλλο νά δέχεσαι ἐσωτερικά, εἶναι ἡ πεμπουσία τῆς ἐννοίας καί τοῦ βάθους τοῦ ἱεροῦ Μυστηρίου. Ἐτσι διέταξε ἡ ἀπειρόσοφον βουλή τοῦ Θεοῦ, νά μεταβάλλεται ἡ οὐσία τῶν φυσικῶν δώρων καί νά παραμένουν τά συμβεβηκότα, δηλαδή οἱ ἐξωτερικές ιδιότητες καί ποιότητες τῶν στοιχείων, τό βάρος, ἡ ὄσμη, ἡ γεύση, ἔτσι ὥστε νά διευκολύνεται ἡ βρώση καί ἡ πόση τῶν ἁγιασθέντων Δώρων. Ἀλήθεια πῶς θά μπορούσαμε νά κοινωνήσουμε, χωρίς σοβαρές ἐπιπτώσεις στήν ψυχοσωματική ὑγεία μας, γυμνή τή σάρκα καί γυμνό τό αἷμα τοῦ Κυρίου;

Στήν πρώτη θεία Λειτουργία πού τελέσθηκε στή γῆ, ὁ ἴδιος ὁ Χριστός τεμάχισε τόν Ἄρτο καί τόν ἔδωσε στούς Μαθητές του λέγοντας «Λάβετε, φάγετε, τοῦτο μού ἐστί τό σῶμα τό ὑπέρ ὑμῶν κλώμενον...» Σέ κάθε θεία Λειτουργία ἐπαναλαμβάνεται ἡ πράξη αὐτή τοῦ Κυρίου Καί πραγματοποιεῖται ὁ λόγος του: ὁ ἱερέας τεμαχίζει τόν ἁμνό τοῦ Θεοῦ καί προσφέρει στούς πιστούς τό κλώμενον ἅγιο Σῶμα.

«Ἐκεῖνο, λέει ὁ ἱερός Χρυσόστομος, - πού ὁ Χριστός δέν ἔπαθε πάνω στόν Σταυρό, τό ὑφίσταται στήν προσφορά γιά σένα καί ἀνέχεται νά κατατεμαχίζεται γιά νά χορτάσει τούς πάντες». «Δέν ἀναμειγνύομαι ἀπλῶς μέ σένα, –λέει ὁ Χριστός στόν πιστό, μέ τό στόμα τοῦ Χρυσοστόμου– ἀλλά συμπλέκομαι, τρώγομαι, κόβομαι σέ μικρά κομμάτια γιά νά γίνει μεγάλο τό ἀνακάτεμα, ἡ μίξη καί ἡ ἔνωση». Τό σῶμα μας γίνεται Σῶμα Χριστοῦ καί τό αἷμα μας, Αἷμα Χριστοῦ. Ὁ Χριστός ἀναμειγνύεται μαζί μας καί εἰσέρχεται σ' ὄλο τό εἶναι μας.

Ὁλόκληρος ὁ ἄνθρωπος, σέ ὅλες τίς διαστάσεις του, μέ ὅλες τίς ψυχοσωματικές αἰσθήσεις καί λειτουργίες του ἐνώνεται σέ μιά βαθιά ἔνωση μέ τόν Χριστό, μεταμορφώνεται καί Χριστοποιεῖται.

Στήν κοινωνία τῆς Θείας Εὐχαριστίας οἱ πιστοί πρέπει νά προσέρχονται μέ περισσῆ εὐλάβεια καί σοβαρότητα. Πρέπει νά εἶναι σέ θέση νά διακρίνουν τό Σῶμα καί τό Αἷμα τοῦ Κυρίου, γιά νά δεχτοῦν μέσα τους τόν Κύριο τῆς δόξης, νά ξέρουν δηλαδή τή φύση τοῦ θείου Μυστηρίου, διακρίνοντας τά Δῶρα τῆς Εὐχαριστίας ἀπό κάθε ἄλλη φυσική τροφή. Ὅτι δηλαδή πρόκειται περί μυστηριακῆς τροφῆς, καί ὅτι κάτω ἀπό τά ἐξωτερικά συμβεβηκότα τοῦ ἄρτου καί τοῦ οἴνου, λαμβάνουν μέσα τους ὁλόκληρο τόν Χριστό, ὁλόκληρη τή θεότητα, μέ τήν ὁποία ζυμώνεται γιά νά γίνει καί αὐτή ἄρτος οὐράνιος.

Πρέπει νά δοκιμάζουν τούς ἑαυτούς τους κατά πόσον εἶναι ἄξιοι νά βάλουν μέσα τους τή φωτιά τῆς θεότητας. Νά μετανοοῦν γιά τά ἁμαρτήματά τους καί νά συναισθάνονται τήν ἀνάγκη τῆς συγχωρήσεώς τους. Ἡ τυπική προσέλευση στό Μυστήριό τῆς ζωῆς δέν ὠφελεῖ. Ἀντίθετα ἡ κατάλληλη μέθεξι ἀγιάζει τόν ἄνθρωπο, τόν ἐνώνει μέ τόν Θεό, τόν κάνει φοβερό στους δαίμονες καί ἰσχυροποιεῖ τή θέλησή του στόν σκληρό ἀγώνα κατά τῆς ἁμαρτίας καί στήν προσπάθειά του γιά πνευματική τελείωση. Τό διαφοροτικό τῆς θείας Εὐχαριστίας ἀπό τά ἄλλα ἐκκλησιαστικά Μυστήρια εἶναι ὅτι, ἐνῶ στά τελευταῖα ὁ ἄνθρωπος λαμβάνει μόνο τή χάρη τοῦ Θεοῦ, στήν Θεία Εὐχαριστία παίρνει ὁλόκληρο τόν Χριστό, τήν Ἀνθρωπότητα καί τή Θεότητά του καί κατ' ἐπέκταση ὅλον τόν Τριαδικό Θεό!

Ἡ προετοιμασία γιά τή θεία Κοινωνία εἶναι τό νά ἔχουμε ἀναπτύξει μέσα μας τόν φόβο τοῦ Θεοῦ, τήν πίστη καί τήν ἀγάπη. «Ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ, γράφει ὁ ἀββᾶς Ἰσαάκ, ἀρχή ἐστὶ τῆς ἀρετῆς. Λέγεται δέ εἶναι τῆς πίστεως, καί σπείρεται ἐν τῇ καρδίᾳ, ὅταν ἀποχωρισθῇ ἡ διάνοια ἀπό τοῦ περισπασμοῦ τοῦ κόσμου». Στήν καρδιά ἐκείνου πού ἀποχωρίστηκε ἀπό τίς βιοτικές μέριμνες γεννιέται ἀπό τήν πίστη ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ. Ὁ

ἅγιος Μάξιμος γράφει, ὅτι ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ εἶναι δύο εἰδῶν: Ὁ πρῶτος γεννιέται μέσα στήν ψυχή μας ἀπό τίς ἀπειλές τῆς κολάσεως. Ἀπό τόν φόβο αὐτό γεννῶνται ἡ μία μετά τήν ἄλλη οἱ ἀρετές: ἡ ἐγκράτεια, ἡ ἐλπίδα στόν Θεό, ἡ ἀπάθεια καί ἡ ἀγάπη.

Ὁ δεύτερος εἶναι συνδεδεμένος μέ τήν ἴδια τήν ἀγάπη. Ὁ φόβος αὐτός γεννᾷ στήν ψυχή τήν εὐλάβεια, ὥστε ἡ ψυχή νά μὴν καταφρονήσει τόν Θεό ἐξ αἰτίας τῆς παρρησίας πού δημιουργεῖ ἡ ἀγάπη. «Οὗτος οὖν ὁ τέλειος φόβος ὁ ἐκ τῆς ἀγάπης ταύτης γινόμενος, ἔξω βάλλει τόν εισαγωγικόν φόβον (τόν φόβο τῶν ἀρχαρίων, ὡς πρός τήν πίστη)». Ἡ πίστη εἶναι ἡ ἀρχή τοῦ δρόμου πού ὁδηγεῖ στή θεία Κοινωνία. Ἡ ἀγάπη εἶναι τό τέλος: «Ἀρχή ζωῆς καί τέλος, ἀρχή μὲν πίστις, τέλος δέ ἀγάπη. Τά δύο, ἐν ἐνότητι γινόμενα Θεός ἐστιν» γράφει ὁ Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος.

Ἡ στιγμή πού ὁ ἄνθρωπος δέχεται μέσα του τόν Κύριο, εἶναι ἡ στιγμή τῆς ὑψίστης ἀγάπης. Εἶναι ἡ στιγμή τῆς θείας ἀγάπης πού προσφέρεται καί τῆς ἀνθρώπινης ἀγάπης πού προσέρχεται καί δέχεται τήν προσφορά. «Ἡ ἴδια αὐτή ἡ ἀγάπη μας γι' Αὐτόν εἶναι ὁ μέγας μισθός, πού μᾶς προσφέρει ὁ Θεός. Αὐτή εἶναι ἡ βασιλεία καί ἡ ἡδονή. Αὐτή εἶναι ἡ ἀπόλαυση καί ἡ δόξα καί ἡ τιμή. Αὐτή εἶναι τό φῶς. Αὐτή εἶναι ἡ μυριομακαριότητα, τήν ὁποία οὔτε λόγος μπορεῖ νά παραστήσει, οὔτε νοῦς νά καταλάβει». Βασιλεία, ἡδονή, ἀπόλαυση, δόξα, τιμή, φῶς, μακαριότητα. Ὅλα αὐτά μαζί εἶναι ἡ Ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Γράφει ὁ ἀββᾶς Ἰσαάκ: «Παράδεισος ἐστιν ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ... Καί ὅταν εὐρωμεν τήν ἀγάπη, ἄρτον οὐράνιον τρεφόμεθα... Ὁ εὐρών τήν ἀγάπην τόν Χριστόν ἐσθίει καθ' ἐκάστην ἡμέραν καί ὥραν καί ἀθάνατος γίνεται ἐκ τούτου... Μακάριος ἐστιν ὁ ἐσθίων ἐκ τοῦ ἄρτου τῆς ἀγάπης, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς... Τό ἐσθίετε καί πίνετε ἐν τῇ τραπέζῃ τῆς βασιλείας μου, τί ἐστιν εἰ μὴ ἀγάπη; Ἰκανή γάρ θρέψαι τόν ἄνθρωπον ἡ ἀγάπη, ἀντί βρώσεως καί πόσεως. Οὗτός ἐστιν ὁ οἶνος, ὁ εὐφραίνων καρδίαν ἀνθρώπου. Μακάριος ὁ πίων ἐκ τοῦ οἴνου τούτου».

Μέ τήν Θεία Κοινωνία ὁ πιστός δέχεται μέσα του τό φῶς τό ἀληθινό, ἡ ψυχή του ἐνώνεται μέ τόν Χριστό, τόν Ἥλιο τῆς δικαιοσύνης. Δεχθήκαμε στίς ψυχές μας ὄχι ἀπλῶς «ἀκτῖνά τινα καί φῶς, ἀλλά τόν δίσκον αὐτόν τοῦ ἡλίου» καί κατά χάρη γίναμε ἥλιοι πού δορυφοροῦμε τόν μοναδικό ἥλιο, τόν Χριστό. Μέσα στήν εὐλογημένη βασιλεία τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, μέσα στή Θεία Κοινωνία τοῦ καινοῦ αἰῶνος «οἱ δίκαιοι ἐκλάμπουσιν ὡς ὁ ἥλιος». Εἶδαμε τό φῶς τό ἀληθινό, σημαίνει φωτισθήκαμε ἀπό τό φῶς. Ἡ ψυχή μας ἐγίνε «ὅλη φῶς... καί ὅλη δόξα». Τό φῶς τοῦ κόσμου –ὁ Χριστός– διαλύει τά σκοτάδια τοῦ αἰῶνος τούτου. Ἐκεῖ ὁ πιστός βλέπει μόνο τό φῶς. Τό φῶς πού εἶναι ἡ καλλονή τοῦ μέλλοντος καί μένοντος αἰῶνος, ἡ ἀναρχος καί ἀδιάδοχος Βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ἱεροθέου Μητροπ. Ναυπάκτου, Ὅσοι πιστοί, ἔκδ. Ἱ. Μονῆς Γενεθλίου Θεοτόκου Πελαγίας, 2002.

Π. Εὐδοκίμοφ, Ἡ Ὁρθοδοξία, ἔκδ. Ρηγόπουλος, 1972.

Νικολάου Καβάσιλα, Ἡ χριστιανική ζωή, ἔκδ. Ζωή, 1964.

Κάλλιστου Ware, Ἐχθροί ἢ φίλοι; ἔκδ. Ἐν πλῶ, 2014.

Ἐκδοσις ἀκριβῆς Ὁρθοδόξου πίστεως. P.G. 9, 1144.

Μητροπολίτου Ἀχελώου Εὐθυμίου, Θεοκοινωνία, ἔκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας.

Ἀνδρέα Θεοδώρου, Ἀπαντήσεις σέ ἐρωτήματα Σωτηριολογικά, ἔκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας, 2006 .

Γεωργίου Πατρώνου, Ἡ ἱστορική πορεία τοῦ Ἰησοῦ, ἔκδ. Δόμος 1997.

Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, Ἐγκώμιον εἰς Μάξιμον 3. PG 51, 229. Εἰς Ἰωάννην 85. PG 59, 463

Γρηγορίου Ἱερομονάχου, Ἡ Θεία Λειτουργία, ἔκδ. Δόμος 1987

Ἰωάννου Χρυσοστόμου, ΕΠ 61, 200 καί 62, 586